

Три складники проєкту договору, щоб змусити контрагента виконувати зобов'язання

1. Обмежте для контрагента, з яким довелося розірвати договір, можливість у майбутньому оформлювати з вами договірні відносини. Обумовте в проєкті договору своє право відхилити тендерну пропозицію учасника, якщо одночасно настануть такі умови:

- учасник не виконав свої зобов'язання за раніше укладеним договором про закупівлю з цим самим замовником;
- це спричинило дострокове розірвання договору;
- до учасника застосували санкції у вигляді штрафів та/або відшкодування збитків.

Таке право надає замовнику частина 2 статті 17 Закону № 922. Воно не залежить від того, у судовому чи добровільному порядку розірвали договір та у який спосіб були накладені санкції. Головне, аби з дати дострокового розірвання договору не минуло три роки.

2. Застосуйте такий вид господарсько-правової відповідальності, як штрафні санкції — неустойку, штраф, пеню.

За законодавством контрагент може уникнути відповідальності за невиконання або неналежне виконання господарського зобов'язання, якщо доведе, що вжив усіх залежних від нього заходів, аби не допустити порушення (ч. 2 ст. 218 ГК).

Коли закон або договір не передбачають іншого, контрагент нестиме господарсько-правову відповідальність, якщо не доведе, що не міг належно виконати зобов'язання внаслідок дії непереборної сили — надзвичайних і невідворотних обставин. Порушення ж зобов'язань контрагентами порушника, відсутність на ринку потрібних для виконання зобов'язання товарів або відсутність у боржника необхідних коштів до таких обставин не зараховують.

Для такої відповідальності передбачений досудовий порядок реалізації. Тобто порушник зобов'язаний поновити порушені майнові права та законні інтереси без пред'явлення йому претензії чи звернення до суду.

Однак очікувати на виправлення порушника можна довго. Тому зверніться до нього з письмовою претензією — якщо інше не встановлює закон. Складайте її за порядком, що передбачає стаття 222 ГК.

Розмір санкцій визначайте відповідно до частини 2 статті 231 ГК. Її застосовують, якщо стороною договору є суб'єкт госпдіяльності, що належить до державного сектору економіки, порушення пов'язане з виконанням державного контракту або виконання зобов'язання фінансують коштом держбюджету чи державного кредиту.

Зважте: якщо за невиконання або неналежне виконання зобов'язання встановлюють штрафні санкції, то збитки відшкодовують в частині, яку ці санкції не покривають. Закон або договір можуть передбачати, коли:

- можливе стягнення тільки штрафних санкцій;
- збитки стягуватимуть у повній сумі понад штрафні санкції;
- за вибором кредитора можуть стягнути або збитки, або штрафні санкції.

3. Застосуйте оперативно-господарські санкції. Вони мають свої переваги — оперативність та односторонній порядок. Їх мета — припинити або попередити повторення порушень зобов'язання.

Зважайте, що зможете застосувати цей вид впливу лише тоді, якщо передбачите таку можливість в договорі, визначите в ньому конкретні види санкцій та порядок їх застосування. Щоб вибрати вид оперативно-господарських санкцій, зверніться до статті 236 ГК. Маєте також право обумовити в договорі й інші оперативно-господарські санкції.

Застосовуйте їх:

- незалежно від вини сторони, що порушила господарське зобов'язання;
- одночасно із відшкодуванням збитків та стягненням штрафних санкцій.

Звертайтесь до суду чи пред'являти претензію порушнику зобов'язання у такому разі не потрібно.